

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНІ ПЕРЕДУМОВИ РОЗВИТКУ ОРГАНІЧНОГО АГРОВИРОБНИЦТВА

Новікова О.С.

Сумський національний аграрний університет

Забезпечення якості продуктів харчування є однією з важливих цілей національної економіки. Це необхідна умова виживання в умовах екологічної загрози та недобросовісної конкуренції адже понад 70% забруднювачів надходять в організм людини з їжею. Також це обов'язкова умова виходу на світові ринки. Одним з основних шляхів досягнення більш високих якісних показників готової продукції є виробництво якісної сільськогосподарської сировини, що неможливо без екологізації виробничих процесів.

Характерною особливістю сільського господарства є те, що воно традиційно розглядається у якості реципієнта забруднення, в той же час неможливо не зауважити значну шкодочинність самого сільського господарства. Ігнорування потреби створення науково - обґрунтованої системи сільськогосподарського природокористування зумовила значне зниження відтворювальної спроможності біогеоценозів, екологічної стійкості агроландшафтів, біологічної активності і природної родючості ґрунтів, сприяла розвитку ерозійних процесів. Нераціональне природокористування призводить до деградації ґрунтів, порушення водного режиму, забруднення річок, зменшення лісових насаджень, скорочення біологічного різноманіття та ін. [1].

З метою розширеного відтворення родючості ґрунту та екологічної безпеки довкілля і вирощеної продукції, а також підвищення ефективності і конкурентоспроможності агропромислового виробництва України необхідно активно впроваджувати економіко-екологічну концепцію його розвитку. Ця концепція повинна бути спрямована на формування в усіх землеробських регіонах таких агросистем, яким буде властива висока відтворювальна здатність і екологічна стабільність, які дозволять досягти стабільної, адекватної біокліматичному потенціалу, енергетично і економічно обґрунтованої

урожайності вирощуваних культур, здійснювати ефективне виробництво значних обсягів доброякісної продукції за умови екологозбалансованого природокористування. Економіко-екологічна концепція розвитку і функціонування АПК повинна в сучасних умовах вирішити триєдине завдання, а саме: збільшення виробництва якісного продовольства і агросировини, підвищення ефективності і конкурентоспроможності екологічно стійких виробництв, всезагальне дотримання вимог екологічної безпеки [1,2].

Значна частина людства хоче бути впевненою, що вживані ними продукти не тільки не несуть ніякої загрози їх здоров'ю і здоров'ю їхнього потомства, а навпаки, поліпшують його. У зв'язку з цим зростає заінтересованість споживачів у продукції, яка вирощена за органічними технологіями.

Ще у 1972 році редактором журналу з ведення землеробства і садівництва за органічною технологією Робертом Родейлом було сформульовано найбільш загальне поняття „органічно вирощеної продукції” [3]. У 20 столітті ринок органіки виник і почав стрімко збільшуватись у розвинених країнах світу. Першою законодавчо закріпленою системою регулювання екологічного менеджменту стала Responsible Care Program (Канада, 1984) [4]. За останні 10 років українські законодавці також здійснили кілька важливих кроків в регулюванні виробництва органічної продукції наразі воно регулюється законом «Про виробництво та обіг органічної сільськогосподарської продукції та сировини», хоча в деяких положеннях він суперечить правилам органічного виробництва та обігу органічної продукції, порядку сертифікації органічного виробництва, здійснення державного нагляду (контролю) за діяльністю операторів органічного ринку і не сприяє належному розвитку галузі, однак можна стверджувати про суттєве поліпшення ситуації порівняно з минулими роками.

Багато виробників досі побоюються впроваджувати екологічні технології через зменшення урожайності порівняно з інтенсивними аналогами, підвищення собівартості одиниці продукції. Виробники не впевнені у наявності стійкого платоспроможного попиту на екологічно чисту продукцію. До того ж, отримання

органічного статусу вимагає проходження відповідних сертифікацій і додаткових витрат. Але посилення вертикальних зв'язків між агровиробниками, переробними підприємствами і мережею роздрібних торговців органічною продукцією дозволяють мінімізувати ризики та підвищити конкурентоздатність галузі. Виробників приваблює більш висока ціна на органічну продукцію, наявність стійкого, хоч і невеликого, попиту на вітчизняному ринку. Вихід на зовнішні ринки досі ускладнений через невідповідність місцевого та закордонного законодавства, проблеми логістики і недовіру до українських виробників.

В умовах масштабної інтенсифікації сільського господарства та переходу до практики мінімальних сівозмін з великою часткою виснажуючих культур пріоритетність проблеми стимулювання розвитку органічного агровиробництва, є неодмінною умовою сталого і високопродуктивного розвитку, збереження навколишнього середовища, підтримки селоутворюючих підприємств, забезпечення зайнятості на селі.

Список літератури

1. Мельник Л.Г. Екологічна економіка: Підручник. /Л.Г. Мельник – 2-ге вид., випр. і доп.- Суми: ВТД „Університетська книга”, 2003. – 348 с.
2. Органічна система землеробства в лісостепу України : Методичні рекомендації для впровадження у виробництво / [С.П. Танчик, Ю.П. Манько, О.А. Цюк та ін.]. – Київ : НУБІП, 2014. – 39 с.
3. Шлапак В.О. Про вирощування екологічно чистої овочевої продукції в Україні [Електронний ресурс] / Агроогляд. – 2003. – № 11. – Доступний з: <<http://www.lol.org.ua>>.
4. Терешина М.В. Экологическое управление в агробизнесе / М.В. Терешина // Экономика природопользования: Обзорная информация/ ВИНТИ. – М.,2004.- №5. – с.42-44